

**Initiatiefvoorstel “Bomen maken de stad:
buiten de gebaande paden op zoek naar
ruimte voor extra bomen”.**

“A man has made at least a start with discovering the meaning of human life when he plants shade trees under which he knows full well he will never sit”.

Elton Trueblood (1900-1994).

1. Groene stad achter de duinen.

Den Haag is een groene stad en kent verschillende groene parken zoals het Westbroekpark, de Scheveningse Bosjes, de bosjes van Pex, het Zuiderpark en het Haagse Bos. Daarnaast staan er ook vele prachtige bomen in woonwijken en langs (doorgaande) wegen, straten en kades in de stad. Deze bomen vormen ons groene kapitaal. Toch zijn er nog veel wijken waar men minder groen woont, versteende wijken waar huizen dicht op elkaar staan en er weinig bomen in de openbare ruimte staan.

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat een groene stad ontzettend veel voordelen biedt. Bomen dragen bij aan het koeler maken van onze stad, wat belangrijk is omdat er veel hitte-eilanden zijn in Den Haag waar de temperaturen snel oplopen. Bomen en ander groen vangen veel regenwater op en dat helpt omdat het steeds vaker en meer regent in de stad¹. Verder verbeteren bomen de luchtkwaliteit, verminderen ze geluidshinder, hebben ze een positief effect op de gezondheid van mensen en draagt groen bij aan fijnere leefomgeving². Daarnaast staat vast dat een huis meer waard wordt als er bomen in de straat staan³ en dat bomen positief bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven.

Het klimaat verandert en daarmee moet ook de stad zich aanpassen aan de gevolgen hiervan. Hiervoor zijn verschillende aanpassingen nodig om de stad klimaatadaptief te maken. Zoals hierboven beschreven hebben bomen een positieve invloed op het tegengaan van de negatieve gevolgen van klimaatverandering. En deze effecten zullen zich steeds meer en sneller gaan manifesteren. Het is essentieel dat we als Den Haag een aantrekkelijke en leefbare stad blijven voor onze bewoners, toeristen en bedrijven. Daarom is het niet alleen belangrijk om onze bestaande bomen te beschermen, maar ook om meer bomen te planten in de stad.

2. Nauwelijks ruimte voor extra bomen in onze straten en pleinen.

In Den Haag wonen bijna 540.000⁴ inwoners op minder dan 100 vierkante kilometer en daarmee is Den Haag de meest dichtbevolkte stad van Nederland. Den Haag is daarnaast ook één van de snelstgroeiende steden van Nederland: het aantal inwoners groeit de komende decennia naar verwachting tot over de 600.000. Daarmee neemt de druk op de bestaande ruimte toe. In Den Haag staan er ongeveer 116.600⁵ (straat)bomen verspreid over de stad. Dat betekent dat er in de stad ongeveer één boom is per vijf inwoners. Ondanks het belang van meer groen neemt het aantal bomen maar mondjesmaat toe, de laatste 10 jaar komen er gemiddeld zo'n 100 bomen per jaar bij⁶ wat neerkomt op een groei van minder dan 0,1% per jaar.

Eén van de belangrijkste oorzaken dat er nauwelijks bomen bij komen in onze stad zijn is het gebrek aan geschikte groeiplaatsen in de openbare ruimte. Om bomen tot volle wasdom te laten komen is voldoende (doorgroei)ruimte belangrijk.

In de meeste wijken wordt de openbare ruimte opgeslokt door parkeerplaatsen, stoepen en ondergrondse afvalcontainers. En dan is het onder de grond vaak ook nog een drukte van jewelste met riolering, kabels en leidingen die een ogenschijnlijk mooie plaats voor een boom toch ongeschikt maakt.

¹ <https://www.wur.nl/nl/show/Noodzaak-voor-groen-in-de-stad-nog-groter-bij-klimaatverandering.htm>

² <https://www.wur.nl/nl/Dossiers/dossier/Groen-in-de-stad.htm>

³ <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/natuur-en-milieu/groen-en-bomen/bomen/bomenbeleid.htm>

⁴ [https://denhaag.buurtmonitor.nl/news/Den-Haag-telt-op-1-september-2018-in-totaal-536267-inwoners-\(voorlopig-cijfer\)/49](https://denhaag.buurtmonitor.nl/news/Den-Haag-telt-op-1-september-2018-in-totaal-536267-inwoners-(voorlopig-cijfer)/49)

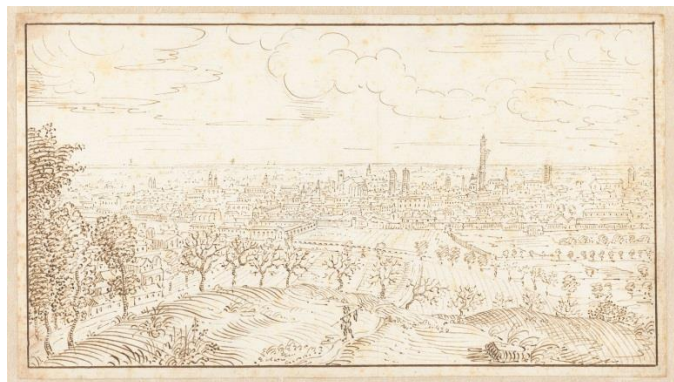
⁵ <https://www.denhaag.nl/nl/in-de-stad/natuur-en-milieu/groen-en-bomen/bomen/bomenbeleid.htm>

⁶ <https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/5327434/1/RIS296743%20Omvang%20bomenkap%20%28vervolg%29RIS296743>

3. Op zoek naar nieuwe plekken voor bomen.

Als gemeente zoeken we de ruimte voor bomen in de steeds schaarser wordende openbare ruimte. Naast het planten van bomen langs gemeentelijke wegen en straten, op gemeentegrond en in woonwijken liggen er ook nog veel kansen om extra bomen te planten op particuliere grond. Dit biedt ook kansen voor wijken die dichter bebouwd zijn en hierdoor maar weinig bomen kennen. Hierbij valt te denken aan het planten van bomen in voortuinen, gemeenschappelijke stads- en volkstuinten, bij (sport)verenigingen en op bedrijventerreinen. Een voordeel van het planten van bomen op particuliere grond kan zijn dat bomen hier vaak meer ruimte hebben en iets verder van wegen of bebouwing afstaan waardoor zij beter kunnen groeien en langer blijven leven. Daardoor is er bij de vergroening van de stad extra winst te boeken op privéterreinen.

De afgelopen jaren is gebleken dat de betrokkenheid van inwoners bij het groen in de stad groot is. Veel mensen willen meedenken en –praten over de mogelijkheden om bomen in Den Haag te beschermen en zullen naar verwachting graag meedoen als het gaat om het planten van nieuwe bomen. Zo hebben veel buurtbewoners het initiatief genomen om hun directe buitenruimte te vergroenen door het aanleggen van geveltuintjes en het planten van bloembollen rond bomen in hun straat. Ook “operatie Steenbreek” is dankzij de actieve participatie van veel bewoners een groot succes⁷, net als de Pleinaanpak in Bezuidenhout⁸ en het gezamenlijke initiatief van D66, PvdA, HSP, GroenLinks en PvdD met als titel “Den Haag: dat kan groener”⁹. Daarnaast was er in 2007 het succesvolle initiatief ‘Een Miljoen voor Groen’ van wethouder Baldewsingh (PvdA) waarbij bewoners bij de gemeente terecht konden voor groenonderhoud in hun wijk en de aanplant van nieuwe bomen in de stad¹⁰.

Een ander eerder voorbeeld van vergroening van particuliere terreinen in Den Haag is de vergroening van schoolpleinen in Den Haag. In navolging van de door de gemeenteraad aangenomen motie van de heer Kraft van Ermel (Groep de Mos) ‘Meer bomen op Haagse schoolpleinen’¹¹ uit 2016 is gestart met de vergroening van schoolpleinen in de stad met hulp van Fonds1818 waar scholen een financiële bijdrage kunnen aanvragen om bijvoorbeeld bomen te planten op het schoolplein¹². Als vervolg hierop komen we nu met dit initiatiefvoorstel “Bomen maken de stad: buiten de gebaande paden op zoek naar ruimte voor extra bomen” waarbij we nog meer gaan inzetten op de vergroening van onze gezamenlijke buitenruimte.

⁷ <https://www.hethaagsegroen.nl/groen+in+de+buurt/1190374.aspx>

⁸ RIS 295687

⁹ <https://www.omroepwest.nl/nieuws/2970765/Haagse-politiek-komt-met-Facebookpagina-Dat-Kan-Groener>

¹⁰ RIS 143507

¹¹ RIS 295963

¹² <https://www.fonds1818.nl/content/wat-het>

4. Voorgestelde aanpak:

Om de stad van de noodzakelijke extra bomen te kunnen voorzien gaan we samen met onze bewoners, organisatie en bedrijven op zoek naar geschikte particuliere terreinen. De kern van dit initiatiefvoorstel is dan ook het komen tot een regeling zodat bewoners, Verenigingen van Eigenaren (VVE's), (sport)verenigingen en het midden- en klein bedrijf gratis een boom kunnen laten planten op hun eigen terrein. Juist omdat veel mensen graag samen met buurtbewoners, vrienden en/of collega's willen zorgen voor een groene omgeving wordt de boom aangevraagd door meerdere (betrokken) mensen, wij denken aan ten minste vijf. Dit zorgt er ook voor dat er draagvlak is voor het planten van de boom.

We hebben de afgelopen jaren gezien dat veel mensen betrokken willen zijn bij het groenbeleid van de gemeente en hierover graag willen meedenken. Met dit initiatief willen we buurtbewoners, Verenigingen van Eigenaren (VVE's), sportclubs & verenigingen en bedrijven stimuleren en faciliteren om samen met de gemeente de buitenruimte te vergroenen. Er liggen veel kansen die bewoners, woningcorporaties, verenigingen en bedrijven graag willen pakken en voor de gemeente ligt hier een rol om hier zo snel en simpel mogelijk aan tegemoet te komen.

Belangrijk is dat de wijze waarop bewoners een aanvraag kunnen indienen eenvoudig en gebruiksvriendelijk is. Te denken valt aan een eenvoudig en digitaal aanmeldformulier waarmee één of meerdere bomen aangevraagd kunnen worden bij de gemeente. Nadat een aanvraag voor een boom in binnengekomen bij de gemeente wordt er een afspraak gemaakt met de initiatiefnemers om te bekijken op welke locatie de boom het beste geplant kan worden. Daarna wordt een passende boom uitgezocht en een afspraak gemaakt wanneer de boom samen met de initiatiefnemers geplant zal worden. De bomen worden in samenwerking met de gemeente geplant. De bewoners nemen daarna het eventuele onderhoud van de boom op zich. Een andere mogelijkheid is om bewoners en organisaties een subsidie te geven om een boom te planten op eigen grond danwel bewoners achteraf de mogelijkheid te bieden om de rekening voor het planten van een boom in te sturen.

5. Doelgroepen:

a. Bewoners/Verenigingen van Eigenaren

Zoals eerder besproken hebben veel inwoners van Den Haag zich de afgelopen jaren actief beziggehouden met het bomenbeleid in de stad. Daarom willen we bewoners de kans geven om extra bomen te planten bij hen in de buurt. Dit kan bijvoorbeeld in de voortuin van een van de bewoners waarbij ook de bewoners van hoger gelegen verdiepingen hiervan kunnen meegenieten.

Daarnaast zijn er de afgelopen jaren verschillende gezamenlijke bouwinitiatieven geweest, door onder andere het particulier opdrachtgeverschap en gezamenlijk kluspanden van de gemeente waarbij bewoners gezamenlijk hun pand verbouwen en hun tuin inrichten. Om deze bewoners te stimuleren te kiezen voor groen in de tuin kunnen ook deze bewoners bomen aanvragen via de regeling.

VVE's konden de afgelopen jaren in aanmerking komen voor verschillende duurzaamheidsmaatregelen om zo de duurzaamheid van hun woningen te verbeteren¹³. In navolging van deze projecten om duurzaamheid te stimuleren willen we VVE's nu ook de kans bieden om hun buitenruimte te vergroenen. Dit kan door gezamenlijk met de vereniging één of meerdere bomen aan te vragen en deze binnen het perceel van de VVE te planten.

---

¹³ <https://duurzaamdenhaag.nl/projecten/vve-versneller>

b. Verenigingen

Den Haag kent een zeer rijk verenigingsleven, zoals (sport)verenigingen, muziek-, dans- & toneelverenigingen, scoutinggroepen en hobbyverenigingen. Deze verenigingen organiseren vaak al gezamenlijke activiteiten, zoals het onderhoud van het clubhuis, sportvelden of maatschappelijke initiatieven. Veel van deze verenigingen bezittend ook een eigen pand of huren dit van de gemeente of een particuliere eigenaar. Wat ons betreft liggen er veel kansen om deze terreinen te vergroenen. Met dit initiatief willen we ook deze verenigingen aansporen om bomen te planten op het verenigingsterrein.

c. MKB/Bedrijventerreinen/creatieve broedplaatsen

Naast bewoners en verenigingen liggen er ook nog veel kansen om de buitenruimte bij bedrijven te vergroenen. Er worden ook al initiatieven ondernomen om bomen te planten bij bedrijfsverzamelgebouwen en creatieve broedplaatsen, zoals bijvoorbeeld de Titaan. Met dit voorstel willen we deze kleine bedrijven en creatieve ondernemers stimuleren om actief aan de slag te gaan met het planten van bomen rond hun bedrijf of organisatie. Uit onderzoeken blijkt dat werknemers er bij gebaat zijn als zij werken in een groene omgeving of met uitzicht op groen. Bij creatieve broedplaatsen worden vaak al veel initiatieven genomen om de buitenruimte aantrekkelijk te maken en bomen kunnen daarin op een mooie manier worden meegenomen. De indiener van het initiatiefvoorstel merkt wel nadrukkelijk op dat grotere bedrijven geen financiële compensatie dienen te krijgen, omdat van hen wordt verwacht dat ze dit zelf kunnen financieren.

6. Vergelijking met andere steden

In een aantal andere Nederlandse steden zijn verschillende voorbeelden waarbij bewoners met de gemeente bomen kunnen planten op particuliere terrein. Zo is er in Amsterdam het 'Bomen voor Amsterdam'-initiatief waarbij bewoners samen met de gemeente 100 bomen planten¹⁴. Daarnaast kunnen bewoners in Amsterdam ook een volledige vergoeding krijgen voor het planten van een boom op eigen erf tot een bedrag van €5.000 per boom¹⁵.

Ook de gemeente Tilburg wil het aantal bomen op particulier terrein vergroten en stelt daarom gratis 'toekomstbomen' beschikbaar¹⁶. Verder kent de gemeente Doetinchem sedert een aantal jaar een regeling waarbij bewoners een gratis boom kunnen aanvragen¹⁷. De gemeente Voorst stelt in 2018 400 bomen beschikbaar voor particulieren¹⁸ en in Weert konden inwoners een fruitboom aanvragen.¹⁹

7. Kansen voor groene banen

Het samen met bewoners aanplanten van bomen biedt mogelijk ook een mooie kans voor de werkgelegenheid in de stad. Daarnaast onderzoekt het college de mogelijkheden waarop mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt eventueel betrokken kunnen worden bij dit project. Ook kan worden bekeken of deze hoveniers ook in de wijk kunnen worden ingezet om te ondersteunen bij het gemeentelijk groenonderhoud in de wijk.

---

¹⁴ <https://www.degezondestad.org/projecten/32/bomen-voor-amsterdam>

¹⁵ https://www.amsterdam.nl/veelgevraagd/?productid=%7BF8C1D850-A801-469A-83A3-097E04EB483A%7D#case_%7B34DCB532-8B88-4487-B0FE-27B55B327965%7D

¹⁶ <https://www.gemeente.nu/ruimte-milieu/duurzaamheid/gratis-toekomstboom-voor-tilburgers/>

¹⁷ https://www.buha.nl/wonen-leven/gratis-boom-voor-dichteren-wijnbergen-en-de-hoop_46889/

¹⁸ <https://www.omroegelderland.nl/nieuws/2150045/Gemeente-deelt-gratis-bomen-uit>

¹⁹ <https://www.weertdegekste.nl/2017/02/gemeente-deelt-gratis-fruitbomen-en-bessenstruiken-uit/>

8. Financiën

Om dit project samen met bewoners, verenigingen, woningcorporaties en bedrijven te realiseren trekken we in eerste instantie één miljoen euro uit. Dekking hiervoor kan worden gevonden binnen het Programma Buitenruimte waar de extra middelen van €2,5 miljoen per jaar, die in het coalitieakkoord ter beschikking zijn gesteld voor vergroening van de stad, zijn belegd.

Dictum

De gemeenteraad Den Haag bijeen op XXXX, ter bespreking van het initiatiefvoorstel van GroenLinks “Bomen maken de stad: buiten de gebaande paden op zoek naar ruimte voor extra bomen”, verzoekt het college:

- I. Het belang te onderschrijven dat het aantal bomen in onze stad extra dient te groeien om zo bij te dragen aan een aantrekkelijke en leefbare stad waar we de effecten van klimaatverandering beter op kunnen vangen.
- II. Hiertoe de zomer van 2019 te komen met een uitgewerkte regeling, zodat bewoners, VVE's, (sport)verenigingen en het midden- en kleinbedrijf een boom kunnen planten op hun eigen terrein.
- III. Hiervoor € 1.000.000,- uit te trekken uit het Programma Buitenruimte.
- IV. Deze regeling tijdig te evalueren en indien nodig bij te stellen of te verlengen.